

Osztályfőnöki helyi tanterv

Készítette: Főgler Dóra ofó munkaközösség vezető

Barcsi Széchényi Ferenc Gimnázium

2020/2021

típus	évfolyam				
ötosztályos képzés	9/kny és 9/ny	9.	10.	11.	12.
heti óraszám	1	1	1	1	1

Ötosztályos képzés

Éves óraszám: 36

0.évfolyam (9/kny és 9/ny)

Éves óraszám: 36

A tantárgy nyelvi előkészítő évfolyam első tanévére vonatkozik, és az Arany János Tehetséggondozó Program önismeret tantárgy első évfolyamára írt kerettantervhez igazodik heti 1 órában.

9/KNY és 9/NY évfolyam

A tantárgy tanításának céljai, feladatai: „Ismerd meg Önmagad és Társaid!” Az első év egy új közösségbe kerüléskor döntő fontosságú mind az egyén, mind az alakuló csoport számára. Ezért ezen év legfőbb célja, hogy a tanulók megismerjék és bemutassák önmagukat, alapvető képességeiket, készségeiket, és fejlesszék azokat. A képességfejlesztés legfontosabb célja, hogy a lehető legoptimálisabb szinten kiaknázzák saját tehetségüket, illetve emellett az is, hogy a tréningek során megismerhessék egymás képességeit, készségeit, amely a csoportalakulás kezdeti szakaszában megkönnyíti és gördülékennyé teszi a csoport szerkezetének létrejöttét. További cél, hogy az osztály formális vezetője (az osztályfőnök) tevékeny és aktív részvételével egyrészt megismerhesse diákjait, másrészt azáltal, hogy a csoportalakulás kezdeti szakaszától együtt „dolgozik” a közösséggel, optimális irányba

tarelgetheti a csoportfejlődést, és azon belül – vagy azon túlmenően – facilitálhatja az individualizációs törekvéseket és folyamatokat.

1. Bemutatkozás

- önbemutatás,
- mások bemutatása,
- családi identitás,
- szerepek megismerése,
- önkifejezés gyakorlása

2. Önismeret – a testkép

- a testkép megismerése,
- testtudatosítás,
- mozgásos önkifejezés,
- mások megfigyelése,
- pozitív visszajelzés adása
- különböző személyiségjegyek megismerése

Javasolt módszerek: filmvetítéssel egybekötött beszélgetés a testképről, testkép- és táplálkozási zavarokról, azok következményeiről. Testi önismeret-fejlesztő gyakorlatok. Boldogságóra (Testmozgás örömei)

3. Önismeret – készségek és képességek

- az egyén külső, belső értékeinek összegyűjtése,
- intellektuális képességek,
- kreativitás, művészi képességek,
- interperszonális készségek megismerése

Javasolt módszerek: kreativitás vizsgálata és a kreativitás összetevőinek, jellemzőinek megbeszélése, a nyelvi kreativitást fejlesztő gyakorlatok, a gyakorlati kreativitás fejlesztése, csoportos kreativitásfejlesztés, kreativitás és tehetség (híres alkotók, tudósok életének bemutatása, megbeszélése), Boldogságóra (Célok kitűzése és elérése)

4. Személyiségprofil

- különböző személyiségjegyek megismerése

Javasolt módszerek: különböző személyiségjegyeket vizsgáló tesztek kitöltése, egyéni értékelése, megbeszélése, Boldogságóra (Megküzdési stratégiák)

5. Társismeret

- mások megismerése,
- odafigyelés másokra,
- empátia növelése,
- mások visszajelzésének értékelése

Javasolt módszerek: Játékok: Az én képem a csoport szemében... Milyen történelmi korhoz illesz? , Boldogságóra (Társas kapcsolatok ápolása)

6. Kapcsolatfejlesztés

- csoportkohézió erősítése

Javasolt módszer: Játékok: Kérdezz engem! Irányítsunk szavak nélkül, Boldogságóra (A megbocsátás gyakorlása)

7. Tanulásmódszertan

- tanulási módszerek, tanulási stratégiák és tanulási szemléletmód kialakítása a sikeres és eredményes továbbhaladás céljából

Javasolt módszerek: tanulási nehézségek feltérképezése, hatékony tanulás PPT

8. Lezárás

- a tanévben megszerzett tudás értékelése

A felsorolt ajánlott témákon kívül:

- a tanulók igénye és az osztályfőnökök beosztása szerint egyéb
- a magatartás és szorgalom értékelése
- ünnepekről való megemlékezés
- a Karácsonyi Muzsika műsorra való felkészülés és megvalósítás
- a barcsi ÁNTSZ és Rendőrség által tartott előadások
- 2 havonta fenntarthatósági témájú óra/előadás megtartása

9. évfolyam

Éves óraszám: 36

1. Tanulás az iskolában

- a tanulás megszervezése
- tanulási módszerek tantárgyanként
- helyes időbeosztás
- önismereten alapuló egyéni tanulási módszerek kimunkálása
- kudarcok, eredménytelenség feldolgozásának képessége
- szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

Javasolt módszerek: időmérleg (napirend) készítése, megvitatása, szociális munkás meghívása, PPT előadás a hatékony tanulásról, felsőbb osztályos tanuló felkérése

2. Kapcsolatteremtés

- köszönés, megszólítás
- a kapcsolat kezdeményezése (új osztálytársakkal, más osztálybeliekkel, felnőttel stb.)
- tanár-diák kapcsolat

- a társalgás szabályai
- nyelvi igényesség

Javasolt módszer: beszélgetés, szituációs játék, tapasztalatok, közéleti példák gyűjtése,

3. Viselkedéskultúra

- illemszabályok jellegzetes helyzetekben (pl: az iskolában, otthon)
- utcán, közlekedési eszközön, vendégségben, színházban, diszkóban, koncerten
- hagyomány és személyesség az udvariassági formákban (kérés, megköszönés, meghívás – ezekre való reagálási módok)

Javasolt módszer: tanulói vitaindító beszélgetés, szituációs játék

4. Erkölcsi kultúra

- az alapvető humanisztikus értékek fontossága (becsület, emberség, bátorság)
- tisztelet embertársaink iránt, segítőkészség)

Javasolt módszer: irodalmi és közéleti példák alapján beszélgetés, vita, boldogságóra (emberség, hála)

5. A családi nevelés kultúrája

- A család szerepe az érzelmi biztonság nyújtásában
- A család történelmi kialakulása, szerepe koronként és társadalmanként, jelenlegi helyzete, jelentősége, funkciója
- Kapcsolat a családtagok között
- A különböző életkorúak sajátos problémái

Javasolt módszerek: Boldogságóra (Boldogító jócselekedetek)

6. Közéleti kultúra

- A szűkebb környezet hagyományai, természeti szépségei, időszerű problémái, A haza közösségteremtő, alkotóelemei: táj, nyelv, kultúra, történelem, nemzeti szimbólumok, ünnepek, szokások
 Javasolt módszerek: tanulói beszámolók, filmvetítés, irodalmi példák, városnéző séta, stb.

7. Közélet az iskolában – diákönkormányzat

- a saját közösség
- jó hagyományok
- az iskolai diákönkormányzat felépítése
- igényes programok
- diákjogok

Javasolt módszer: beszélgetés, vita, diákelnök meghívása

10. Ember és környezete, környezetvédelem

- természeti és épített környezet
- városunk és környéke
- Mit jelent a környezetvédelem?
- környezeti ártalmak
- hulladékfelhasználás, szelektív hulladékgyűjtés fontossága
- Ökoiskola jelentése, feladata

Javasolt módszer: szelektív hulladékgyűjtésről kisfilm megtekintése, ötletelés további lépésekre iskolánkban a környezetvédelem/fenntartható közösség létrehozása érdekében

A felsorolt ajánlott témákon kívül:

- a tanulók igénye és az osztályfőnökök beosztása szerint egyéb
- a magatartás és szorgalom értékelése
- ünnepekről való megemlékezés
- október 23. és március 15-ei megemlékezésekre való felkészülés és megvalósítás
- a barcsi ÁNTSZ és Rendőrség által tartott előadások

- 2 havonta fenntarthatósági témájú óra/előadás megtartása

10. évfolyam

Éves óraszám: 36

1. Az elmúlt tanév értékelése, feladatok az új tanévre

- felelősök választása, megerősítése
- a közösség, mint önmagát irányítani tudó szerkezet
- egyéni és közösségi érdekek aránya
- az osztály saját értékrendje, belső normák

Javasolt módszer: beszélgetés, vita

2. A társas kapcsolatok kultúrája

- barátság (a másik ember értékeire való nyitottság, a konfliktusok feloldásának képessége, alkalmazkodni tudás)

Javasolt módszer: beszélgetés, vita, irodalmi példák feldolgozása, szituációk, Boldogságóra (Hála gyakorlása)

3. Tartalmas partnerkapcsolatok

- a különböző neműek közötti kapcsolatok
- a közeledés elfogadása, illetve elutasítása
- bizalom, megértés, egymásra figyelés
- önzés, féltékenység, figyelmetlenség
- a kapcsolat megszakításának kulturált formái

Javasolt módszerek: vitaindító beszélgetések, Boldogságóra ((Fenntartható boldogság)

4. Erkölcsi kultúra

- az erkölcs, mint az egyén és a többi ember közötti viszonyok szabályozója
- az értékek közötti eligazodás képessége
- különböző történelmi korok eltérő erkölce (pl. a katolikus és az iszlám erkölcs különbségei, vagy a cigányság sajátos erkölcsi rendje)

Javasolt módszerek: beszámolók, beszélgetések, vita

5. A család és az egyén

- kapcsolat a szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel, rokonokkal
- közös tevékenységek: étkezések, munka, sport, kirándulás, vendégfogadás
- ünnepek jelentősége
- családi hagyományok

Javasolt módszer: beszélgetés, tapasztalatcsere személyes példák alapján, Boldogságóra (Apró örömök élvezete)

6. Viselkedéskultúra

- a mindennapi együttéléshez nélkülözhetetlen civilizációs szokások: ígéret, megállapodás, határidők betartása
- az arra rászorulókkal fokozottan figyelmes, illemtudó magatartás (idősek, betegek, sérültek)
- önértékelés

Javasolt módszer: vita, szituációs játékok

7. Véleménynyilvánítás, joggyakorlás formái az iskolában

- az iskolai DÖK munkája, kapcsolata az osztályokkal
- kritika és önkritika
- az osztály és az iskolai közösség

Javasolt módszer: beszélgetés, vita, ötletgyűjtés, a DÖK-elnök meghívása

8. Tanulás az iskolában

- a tanulmányi munka értékelése
- nehézségek a tanulásban (tanulási módszerek felidézése)
- a speciális tantárgyak helyzete
- szaktanárok véleménye
- folyamatos önellenőrzés fontossága
 - a memória fejlesztésének lehetőségei
 - kreativitás
- pályaválasztási, továbbtanulási irányok választása

Javasolt módszer: meghívott előadó beszámolója, tanulói beszámoló, tanári előterjesztés a tanulmányi helyzetről.

9. Az egészségmegőrzés kultúrája

- saját testünk, életműködéseink ismerete önismeretünk lényeges alkotóeleme
- a lelki egészség megóvása
- jellegzetes betegségi tünetek (fájdalom, fáradékonyság) hipochondria
- egyéni adottságok, hajlamok (teherbíró képesség, alvásszükséglet, allergia) ismerete
- az egészséget fenyegető tényezők

Javasolt módszerek: iskolaorvos, egészségügyi szakember előadása, videofilmvetítés, beszélgetés, Boldogságóra (Optimizmus gyakorlása)

10. Szabadidős kultúra

- átgondolt, személyre szabott életprogram
- a szabadidős tevékenységekről való tájékozódás, a válogatás képességének kialakítása
- a kedvvel végzett, örömet okozó tevékenységek, hobbik jelentősége

Javasolt módszerek: közös lista készítése szabadidős tevékenységekről (azoknak pozitív hatásukról, személyes élménybeszámolók)

11. Közlekedési kultúra

- a közlekedés lélektana (a határozottság jelentősége)
- veszélyforrások ismerete (szabályok ismeretének hiánya, agresszivitás, „vagánykodás”, alkoholfogyasztás)

A felsorolt ajánlott témákon kívül:

- a tanulók igénye és az osztályfőnökök belátása szerint bármi
- a magatartás és szorgalom értékelése
- ünnepekről való megemlékezés
- a barcsi ÁNTSZ és Rendőrség előadásai
- 2 havonta fenntarthatósági témájú óra/előadás megtartása

11. évfolyam

Éves óraszám: 36

1. Az elmúlt tanév értékelése

- tanulmányi munka
- az osztályközösség élete
- esetleges hibák
- az osztály és az iskolai közösség
- az új tanév fő feladata: továbbtanulási irányok választása

2. Tanulási kultúra

- a kommunikációs képességek (a gondolatok szabatos nyelvi megformálása, a szóbeli kifejezőkészség fejlesztése, a

szövegértéshez és szövegszerkesztéshez szükséges képességek, biztos helyesírás, a szaknyelvek megfelelő alkalmazása)

- a megnövekedett tananyag elsajátítása
- a tanulás önépítésként való felfogása (az általános és a szakmai műveltség folyamatos fejlesztésének jelentősége)
- a gyűjtött információk válogatása, rendszerezése

Javasolt módszer: beszélgetés, szakember meghívása

3. A gondolkodási kultúra

- a fejlett gondolkodási kultúra, amely lehetővé teszi a mindennapi életben, tanulásban, munkában, közéletben felmerülő problémák megfelelő kezelését, a biztos értéktudat kialakítását.

4. Pályairányok, pályaszintek áttekintése

- egyéni pályaelképzelések szembesítése a lehetőségekkel
- Mi alapján választunk hivatást?
- a pályaválasztás intézményes segítése (tájékoztatás, kiadványok, ajánlatok gyűjtése)

Javasolt módszer: pályaválasztási felelős előadása, tudatos készülődés a decemberi pályaaorientációs napra, az elmúlt évi továbbtanulási kiadvány tanulmányozása

5. Szerelem, partnerkapcsolat

- A „testi” és a „lelki” szerelem egysége
- A szerelem intimitása és esztétikuma
- A gyakran és felelőtlenül váltogatott partnerkapcsolatok káros érzelmi hatása: elsekélyesedés, felszínesség, érzelmi elsivárosodás
- Az éretlenül megkezdett szexuális élet veszélyei
- AIDS (videó)
- Hova kell fordulni az esetleges gondokkal?

Javasolt módszerek: nőgyógyászati, védőnői előadások, videó, beszélgetés

6. Szenvedélybetegségek

- alkoholizmus, narkománia, játékfüggőség, mint az egyént és a családot veszélyeztető tényezők
- az ismeretekre alapozott elutasító motivációk, viselkedésformák kiépítése
- a lelki egészség, a belső stabilitás, a harmonikus társas kapcsolatok jelentősége

Javasolt módszer: vitaindító újságcikkek, statisztikai adatok, videófilm, lehetőség szerint a Játék határokkal elnevezésű prediktív program megvalósítása

7. A család

- a családi élet szervezése (pénzkeresés, önellátás, háztartásszervezés, elosztás)
- a munkamegosztás, az arányos és személyre szabott teherviselés.
- Önkiszolgálás és a család „szolgálata”
- a család külső kapcsolatai: szülők ismerősei, a gyermek baráti köre, más nemű partnere
- a családot fellazító tényezők

8. Erkölcsi kultúra

- Társadalmunk mai értéktudatának jellemzői (az értékek dinamikus átrendeződése)
- Negatív tendenciák: túlzott anyagiasság, korrupció, a tudás, a tisztességes munka értékének devalválódása, érzelmi elsivárosodás

Javasolt módszer: beszélgetés, vita

9. Önismeret fontossága

- A személyiség folyamatos és sokoldalú karbantartása (lelki kiegyensúlyozottság)
- saját magunk tisztelete, méltóság, önbecsülés
- a lelki kiegyensúlyozottságot veszélyeztető tényezők különböző életkorban
- a mai ifjúság körében előforduló deviáns tünetek és jellegzetes életutak

Javasolt módszerek: önvallomások, esetleg „riport” más fiatalokkal, vita stb.,

10. Környezeti kultúra

- Az ember és a természet viszonyának alakulása (a kezdeti primitív harmónia megbomlása)
- A káros környezetszennyező folyamatok visszafordíthatatlanságának veszélye
- világméretű környezetvédelmi gondok és következmények
- ökoiskola feladatainak megvalósítása

Javasolt módszer: beszámolók, újsághírek, statisztikák alapján, ötletelés további lépésekre iskolánkban a környezetvédelem érdekében

11. Közéleti kultúra

- a hazánkban élő nemzetiségek, etnikumok
- a szomszédos országokban élő magyarok
- vélemények, ítéletek és előítéletek a különböző népekkel, népcsoportokkal kapcsolatban
- a mienkétől eltérő kultúrák elismerése

Javasolt módszerek: a cserekapcsolatok folytán meglátogatott országok kultúrájának felelevenítése/összevetése hazánkéval

12. Közlekedési kultúra

- a közlekedési szabályok ismerete
- a közlekedési szabályok megszegésének hatósági és jogi következményei (baleseti hírek tanulságai)

Javasolt módszer: közlekedési szakember előadása, tanulói beszámoló, közlekedési „totó”, rendőrségi előadás

A felsorolt ajánlott témákon kívül:

- a tanulók igénye és az osztályfőnökök belátása szerint bármi
- a magatartás és szorgalom értékelése
- ünnepekről való megemlékezés
- szalagavató és ballagási ünnepségek szervezése és lebonyolítása
- a barcsi ÁNTSZ és Rendőrség előadásai
- 2 havonta fenntarthatósági témájú óra/előadás megtartása

12. évfolyam

Éves óraszám: 32

1. A tanév fő feladatainak áttekintése

- szalagavató
- továbbtanulás
- ballagás
- érettségi stb.

2. Érettségi, továbbtanulás, pályaválasztás

- A pályák, foglalkozások minél szélesebb körű ismerete
- az egyéni pályaelképzelések szembesítése a valós esélyekkel

- az ifjúságot közvetlenül érintő átmeneti jelenségek: a munkanélküliség, a fiatalok munkába állásának megnehezülése stb.
- a munkaerő iránti megváltozott igények tudatosítása: általános műveltség, idegen nyelvek tudása, szélesebb profilú szakmai alpműveltség, magasan kvalifikált szaktudás, pályamódosítás képessége stb.
- 2 havonta

Javasolt módszer: szülők, előadók, pályaválasztási szakemberek meghívása, nyílt napokon, pályaorientációs nap intézményünkben, pályaválasztási teszt, Educatio szakkiállítás látogatása

3. Munkakultúra

- a belső szükségletből végzett munka örömforrás
- a munka kényszerré válásának okai
- az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek, készségek ismerete (kitartás, önfegyelem, alaposág, monotonia-tűrés stb.)

Javasolt módszer: az osztályfőnök önvallomása, sikeremberek, pályakezdő fiatalok meghívása

4. Gondolkodási kultúra

- Gondolkodási műveletek
- feladat értelmezése
- a probléma megfogalmazása
- lényegkiemelés
- osztályozás, rendszerezés
- a problémákra való „rálátás” képessége
- emlékezőképesség, asszociációs képesség
- lényeglátás magas szintje
- a nyelv, mint a kérdések, bizonytalanságok, ötletek, érvek, ellenérvek formába öntésének, közvetítésének eszköze
- önmagunk kontrollálásának képessége

- a mienktől eltérő gondolkodási módok, illetve gondolatok elismerése

5. A családi életre való felkészülés

- házasság
- a családot fellazító tényezők (a házastársi kapcsolat megromlása, hűtlenség, generációk közötti meg nem értés, a hagyományok hiánya)
- a csonka család
- a család életének jogi szabályozása
- a szülők mint viselkedési szerepminták
- különböző nevelési stílusok, ezek hatásai a gyermek személyiségének alakulására

Javasolt módszerek: beszélgetésindító kisfilmek, filmrészletek

6. Szexuális kultúra

- ♣ érzelmi és biológiai érettség
- ♣ a gyakran váltott párkapcsolatok konfliktusai és veszélyei
- ♣ fogamzásgátlás
- ♣ művi terhesség-megszakítás
- ♣ családtervezés
- ♣ szexuális problémák feloldása

Javasolt módszerek: videófilm-vetítés, beszélgetés, ÁNTSZ, nőgyógyász előadása

7. Közéleti kultúra

- Hazánk jelenlegi állapota és belátható jövője (politikai struktúra, gazdasági nehézségek, életszínvonal romlása, szétzilált értékrend, a lakosság aggasztó egészségi állapota stb.)
- hazánk helyzete, híre a világban
- az emberiség gondjai

- környezetünk védelme

Javasolt módszer: tájékozódás, folyóiratok, a közélet hírei alapján, esetleg szakértő meghívása

8. Társadalmi cselekvés

- tájékozottság, tájékozódni tudás környezetünkben
- tömegtájékoztatási eszközök használata (manipulációs jelenségek)
- jogok, kötelességek, törvények és szabályok ismerete
- a véleménynyilvánítás és a joggyakorlás módjai, formái, fórumai
- a meggyőződés melletti kiállás
- vitakultúra

Javasolt módszerek: részvétel a Nyitott bíróság programsorozatban

9. Erkölcsei kultúra

- jellegzetes etikai problémák
- szabadság és determináltság az erkölcsi döntésekben
- a hazugság anatómiája
- közöny, cinizmus, megalkuvás, önfeladás

10. Érettségi előtt

- teljesítmény a vizsgán
- felkészülés, magatartás, pszichikai készenlét
- tanácsok
- követelmények
- az osztály ötéves munkájának önértékelése

A felsorolt ajánlott témákon kívül:

- a tanulók igénye és az osztályfőnök belátása szerint bármi
- a magatartás és szorgalom értékelése
- ünnepekről való megemlékezés
- a barcsi ÁNTSZ és Rendőrség előadásai
- felkészülés a szalagavató és ballagás ünnepségekre
- a tanárok, kollégiumi nevelők, volt diáktársak méltó búcsúztatása, szerenád